

Mogućnosti razvoja održivog turizma: primjer mjesta Mimice u općini Omiš

Mimica, Josipa

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:187853>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-08**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

Sveučilište u Zadru

Odjel za sociologiju

Preddiplomski sveučilišni studij sociologije (dvopredmetni)

Josipa Mimica

**Mogućnosti razvoja održivog turizma: primjer
mjesto Mimice u općini Omiš**

Završni rad

Zadar, 2022.

Sveučilište u Zadru

Odjel za sociologiju
Preddiplomski sveučilišni studij sociologije (dvopredmetni)

**Mogućnosti razvoja održivog turizma: primjer mjesta Mimice u
općini Omiš**

Završni rad

Student/ica:
Josipa Mimica

Mentor/ica:
mr.sc. Nensi Segarić

Zadar, 2022.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Josipa Mimica**, ovime izjavljujem da je moj **završni** rad pod naslovom **Mogućnosti razvoja održivog turizma: primjer mjesta Mimice u općini Omiš** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 30. rujan 2022.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Ciljevi i svrha.....	2
3. Teorijska koncepcija rada.....	2
3.1. <i>Lokalne zajednice i održivi razvoj</i>	3
4. Istraživačka pitanja.....	4
5. Metodologija.....	5
6. Rezultati istraživanja i rasprava.....	6
6.1. <i>Počeci turizma u Mimicama</i>	6
6.2. <i>Utjecaj razvoja turizma na kvalitetu života u Mimicama</i>	7
6.3. <i>Utjecaj turizma na okoliš</i>	9
6.4. <i>Budućnost turizma u Mimicama</i>	10
7. Zaključak.....	13
8. Literatura.....	14
9. Prilozi.....	16
9.1. <i>Protokol</i>	16

Mogućnosti razvoja održivog turizma: primjer mjesta Mimice u općini Omiš

Sažetak

U ovom radu izlažu se rezultati istraživanja provedenog u mjestu Mimice u općini Omiš, a dobiveni su temeljem intervjua s mještana Mimica o razvoju turizma te utjecaju istog na mještane i okoliš. Na temelju rezultata istraživanja pokušat će se utvrditi mogućnosti razvoja održivog turizma, s obzirom na to da je razvoj turizma temeljen na principu održivosti jedini način očuvanja prirodnih i kulturnih resursa te utvrditi moguće prepreke takvom razvoju. Istraživanje je provedeno na namjernom uzorku od 6 osoba, a korištena je metoda polustrukturiranog intervjua.

Ključne riječi: održivi razvoj, okoliš, turizam, Mimice

Possible development of sustainable tourism: the example of Mimice in the municipality of Omiš

Abstract

This paper presents the results of the research conducted in Mimice, which is the part of the municipality of Omiš, which were obtained based on a survey of the residents of Mimice about the development of tourism and its impact on the locals and the environment. Based on the results of the research, an attempt will be made to determine opportunities for the development of sustainable tourism in Mimice, considering that the development of tourism based on the principle of sustainability is the only way to preserve natural and cultural resources. The research was conducted on the purposive sample of 6 people, and the semi-structured interview method was used.

Key words: sustainable development, environment, tourism, Mimice

1. Uvod

Predmet ovoga rada je razvoj turizma kao najvažnije gospodarske grane u mjestu Mimice. Temelji se na mišljenju i iskustvima mještana o razvoju turizma od njegovih početaka do danas, kako vide budućnost turističkog razvoja u mjestu kao i posljedicama za okoliš, bilo da se radi o prirodnom ili kulturnom okolišu. Provođenjem polustrukturiranih intervjua s mještanima, dobio se uvid u stavove mještana o posljedicama razvoja turizma, kako pozitivnim tako i negativnim. Poseban naglasak je bio na uočavanju promjena od strane mještana Mimica te kako vide turističku budućnost mjesta.

Kada se govori o karakteristikama mjesta Mimice, kao turistima atraktivne destinacije, bitno je spomenuti geografski položaj. Mimice su tipično dalmatinsko mjesto, smješteno 12 km južno od grada Omiša, te pripadaju općini Omiš kao jedinici lokalne samouprave. Mimice obiluju prirodnim ljepotama kao što su čisto more i šljunčane plaže. Zbog blizine Omiša, Makarske i Splita, koji su turistička središta srednje Dalmacije, Mimice već desetljećima imaju ekonomske koristi od turističke djelatnosti. Prije razvoja turizma, mještani su se većinom bavili uzgojem stoke (najviše koza i ovaca) te vinogradarstvom, što će biti kasnije razjašnjeno u ovome radu.

Kao i u većini dalmatinskih mjesta koja obiluju prirodnim ljepotama koja privlače turiste, Turizam se u Mimicama počeo razvijati krajem 60-ih god 20 st, stihijski, u vidu masovnog turizma. Takav razvoj je omogućila izgradnja Jadranske magistrale te je mjesto postalo prometno dostupnije turistima.

Za sada se nije dogodila za okoliš pogubna apartmanizacija i betonizacija te su Mimice još uvijek očuvale svoj prirodni i kulturni okoliš pa imaju šansu sačuvati okolišne neobnovljive resurse ukoliko je lokalno stanovništvo osviješteno o važnosti istih, a lokalna uprava bude spremna na odgovorno upravljanje razvojem u smjeru održivosti.

2. Ciljevi i svrha

Cilj ovoga rada je ispitati stavove mještana Mimica u općini Omiš o razvoju turizma i turističke djelatnosti te njihovom utjecaju na ekološku situaciju u Mimicama. Zatim, nastojat će se zaključiti je li moguće u Mimicama primijeniti održivi razvoj turizma.

Svrha ovoga istraživanja je da posluži kao temelj za buduća istraživanja na temu održivog razvoja turizma, ne samo u Mimicama, već u cijeloj Hrvatskoj.

3. Teorijska koncepcija rada

Vrlo je važno ponajprije pobliže definirati turizam prije bilo kakve rasprave na ovu temu. Prema definiciji koju je prihvatila Svjetska turistička organizacija (WTO), turizam je skup odnosa i pojava vezanih za aktivnosti osoba koje putuju i borave u mjestima izvan mjesta svog stalnog boravka, i to neprekidno i najviše do godine dana radi provođenja slobodnog vremena, poslovnih i drugih razloga. (Vukonić, Čavlek, 2001.) Zatim, bitno je definirati pojam turista. Prema Gržinić (2019), onaj tko putuje ne mora nužno biti turist. Gržinić također navodi kako Svjetska turistička organizacija (WTO) definira turista kao posjetitelja koji na lokaciji boravi duže od 24 sata. Poimanje turizma može se shvatiti kroz prizmu obilježja prostora, pa tako postoji: obalni, kontinentalni, urbani, ruralni. Kada govorimo o “sezoni” ili “predsezoni”, takva podjela turizma svrstava se u podjelu prema opterećenosti kapaciteta.

U ovom završnom radu će se istraživati razvoj održivog turizma na primjeru mjesta Mimice u općini Omiš. Fokus ovoga rada će biti preispitati razinu svijesti o održivom turizmu zajednice koju čine stanovnici mjesta Mimice.

U sociološkom diskursu prisutne su razne teorije zajednice te kako ona utječe na okoliš i obratno. Prema Geiger Zeman i Zeman (2010.), „ (...) ljudi mijenjaju okoliše, ali isto tako i okoliši mijenjaju ljude.” Također navode da se „održivost, postajući tijekom posljednjih dvaju desetljeća sve važnijom i urgentnijom temom, konačno uspjela probiti do one razine na kojoj ona ima najviše smisla- lokalne zajednice”. Čaldarović (1993: 420) za pojam održivosti i turizam naglašava kako je turizam, u svojoj srži, protivan načelima održivosti i zaslužan za trošenje prirodnih resursa. Postavlja se pitanje kako je onda uopće moguće da turizam postane

održivim? Ideja samog održivog razvoja od svojih početaka je bila izložena raznim kritikama. Kritičari ovoj ideji predbacuju podložnost raznim interpretacijama te nedovoljnu znanstvenu utemeljenost. Prema Geiger Zeman i Zeman (2010.), osnovno određenje održivosti se temelji na razvoju koji zadovoljava sadašnje generacije bez da ugrožava mogućnosti budućih generacija. Razvoj, pogotovo onaj ekonomske prirode, u Mimicama se temelji na turističkoj djelatnosti. Pitanje je da li će se mještani Mimica, kao i drugih atraktivnih turističkih destinacija, biti spremni odreći ekonomske dobiti u korist očuvanja okoliša kao glavnog turističkog resursa. Do sada se u RH pokazalo da se turizam razvija i dalje neodgovorno prema okolišu, razvojem upravljanim isključivo mogućnošću zarade.

Upravo zato se javlja potreba za održivim turizmom. Zbog uspostavljanja ravnoteže između očuvanja prirodnih resursa i zadovoljavanja sadašnjih potreba turista, ali i zadovoljstva mještana. Održivi razvoj je u skladu s životnim okruženjem društvene zajednice, kako bi oni postali njezini stalni korisnici, a ne žrtve zbog razvoja turističke djelatnosti (Čerović, 2009).

Prema Cifriću, (2012: 274) okoliš je sve ono što je izvan granica sustava u kojem subjekt živi. Okoliš može biti prirodni (živi i neživi svijet), a može se odnositi i na antropogene strukture, odnosno, ono što je čovjek oblikovao svojim djelovanjem. Prirodni i kulturni okoliš su glavni resursi turističkog razvoja nekog mjesta.

3.1. Lokalne zajednice i održivi razvoj

Lokalna zajednica jest geografski definirana. Povezana je s određenim mjestom, pa, u pravilu, upućuje na zajednicu mjesta (community of place). Zajednicu mjesta čini skupina ljudi koji žive jedni do drugih na određenom prostoru i dijele određene vrijednosti, iskustva i interese. Lokalno je „prostor koji je strukturiran organizacijom kojoj je važno specifično (lokalno) znanje“ (Korff, 2003: 4)

Prema „Agendi 21“ koja je proizašla iz Svjetskog Summita u Rijju, održivi razvoj je imperativ daljnjeg turističkog razvoja svake turističke destinacije. ¹28. poglavlje „Agende 21“ govori o važnosti lokalnog stanovništva za održivi razvoj vlastite lokalne zajednice. U takvoj zajednici svi sudionici odgovorno sudjeluju u odlučivanju te tako utječu na svoju sadašnjost i budućnost. Dakle, ostvarivanje održivog razvoja počinje na razini lokalnih zajednica koje upravljaju lokalnom socijalnom, ekonomskom i ekološkom infrastrukturom. Članovi lokalne

¹ <https://sustainabledevelopment.un.org/resources/documents>

zajednice najbolje poznaju njene specifičnosti, prednosti i nedostatke te je potrebno osigurati mehanizme njihovog participiranja u odlučivanju.

Prema Državnom zavodu za statistiku (<https://web.dzs.hr/>) i najnovijem popisu stanovništva iz 2021. godine, u mjestu Mimice je ukupno 239 stanovnika, od čega je 611 stambenih jedinica, a 310 od njih su stambene jedinice za stalno stanovanje. Gledajući ove brojke, može se pretpostaviti da su ove stambene jedinice (čak njih 301) u opticaju kako bi se koristile za iznajmljivanje. Međutim, nije oduvijek bilo ovako. Što se tiče općenito početaka turizma općine Omiš, on se počeo razvijati početkom 20.stoljeća, kako navodi Strateški marketing plan turizma grada Omiša (<http://www.omis.hr/2016pdf/StratPlanTZG.pdf>). Nakon Drugog svjetskog rata, fokus je više na industriji. Vrtoglavi razvoj turizma općina Omiš, a tako i Mimice, doživljava 2010.-ih godina, pogotovo 2013., kada Ministarstvo turizma bilježi rast od 5% u dolascima gostiju u 2013.godini.

Kod održivog razvoja je bitno spomenuti kako se u odnosu između ekologije, ekonomije i društva, prema Šimleši (2003.) dovodi u pitanje realistična ostvarivost materijalnog razvoja nekog društva, a da se pritom ne ugrožava zdravlje ljudi te prirodni resursi. Ova ravnoteža koja se pokušava postići u današnjem društvu znatno je jednostavnija za zamisliti, ali teža za primijeniti. Sve većim priljevom turista svake sezone, lokalno stanovništvo stavlja u fokus turizam kao najvažniji izvor prihoda. Lokalnom stanovništvu je bitna materijalna dobit, ali postavlja se pitanje koliko im je zaštita okoliša pri vrhu prioriteta. Bez obzira što je turistička djelatnost izvor prihoda, od iznimne je važnosti uzeti u obzir i negativne posljedice. Segarić (2013.) ističe da „odgovorno planiran turistički razvoj treba pridonijeti ne samo zadovoljstvu turista nego i kvaliteti življenja lokalnog stanovništva budući da se negativne posljedice turističkog procesa najviše osjećaju u receptivnim područjima.”

4. Istraživačka pitanja

1. Kako je život izgledao u Mimicama u prošlosti (prije razvoja turizma)?
2. Kakve promjene je turizam donio u Mimicama?
3. Kako turizam utječe na svakodnevni život lokalnog stanovništva?
4. Kako turizam utječe na okoliš u Mimicama?
5. Kako lokalno stanovništvo vidi budućnost razvoja turizma?

5. Metodologija

Svrha metodologije u društvenim znanostima, prema Milas (2005:3), jest doprinos razumijevanja procesa empirijskih istraživanja te podloge za kritičnost prema znanstvenim metodama. Prije provođenja istraživanja, vrlo je važno uzeti u obzir dio društvene stvarnosti koju želimo proučiti te pomno odabrati istraživačku metodu, kako bi se na pravi način protumačili prikupljeni podaci. Dio društvene stvarnosti koji želimo proučiti odnosi se na osobne stavove sudionika o utjecaju turizma na razne sfere života u Mimicama te koliko su stanovnici mjesta Mimice svjesni utjecaja turizma na okoliš i zajednicu. Kvalitativna metoda polustrukturiranog intervjua, koja je bila korištena, pruža uvid u osobne stavove, mišljenja i opažanja sudionika; također, sudionici su slobodni u svojim odgovorima te to pridonosi prirodnom tijeku razgovora. Prema Russel Bernard (2006: 212), polustrukturirani intervjui su intervjui koji se oslanjaju na protokol, sačinjen od niza pitanja otvorenog tipa. Kao što je navedeno, tom metodom se dobiva uvid u osobna iskustva određene populacije.

Istraživanje je provedeno u Mimicama, tijekom svibnja i lipnja 2022. godine. Korišten je namjeran uzorak te se sastoji od ukupno 6 sudionika dobne skupine u rasponu od 23 do 80 godina. U istraživanju su sudjelovale 3 ženske i 3 muške osobe. Od kriterija pri odabiru uzorka bilo je važno da su sudionici stanovnici Mimica sa stalnim prebivalištem u mjestu. Intervju se sastojao od 12 zajedničkih pitanja otvorenog tipa, a specifična pitanja su podijeljena na pitanja za mlade (3 pitanja za mlade do 30 godina) te na one za starije (3 pitanja za one od 65 godina i starije). Svaki intervjui se snimio, uz prethodni pismeni i usmeni pristanak svih sudionika, koje se informiralo o sadržaju i ciljevima istraživanja. Sve osobne podatke sudionika prilikom procesa istraživanja i obrade podataka se anonimiziralo. Nakon što su se svi intervjui proveli, transkribirali su se od riječi do riječi. Potom je uslijedilo kodiranje. Cilj kodiranja je učiti iz podataka, stalno ih iznova posjećivati dok se ne uoče i ne razumiju određeni obrasci. Kodiranje nije samo oslovljavanje svih dijelova podataka o temi, već spajanje istih kako bi se donio zaključak. Kod kvalitativnog istraživanja postoje tri vrste kodiranja: deskriptivno, tematsko i analitičko (Richards i Morse, 2013). Deskriptivno kodiranje se odnosi na pohranu podataka koji opisuju neki slučaj. Iz deskriptivnih kodova se izvode tematski kodovi. Tematski kodovi, do kojih se došlo analizom deskriptivnih kodova, navedeni su kao podnaslovi rasprave teme, a potom i razjašnjeni u rezultatima i raspravi teme.

6. Rezultati istraživanja i rasprava

6.1. Počeci turizma u Mimicama

Cilj ovoga istraživanja bio je ispitati stavove mještana mjesta Mimice o turizmu, njegovom utjecaju ne samo na svakodnevni život mještana, već i o utjecaju na okoliš. Jedno od istraživačkih pitanja odnosi se na život u Mimicama prije razvoja turizma, te se htjelo saznati od sugovornika kakva su njihova mišljenja o prošlosti, kako bi mogli usporediti nekadašnji i sadašnji turizam i iznijeti mišljenje o turizmu nekad i sad. Na pitanja o turizmu u Mimicama u prošlosti odgovarali su stariji sudionici od 65 godina i više, kojih je bilo troje. Prema odgovorima sugovornika, turizam u Mimicama je puno drugačije izgledao u drugoj polovici dvadesetoga stoljeća:

„A turizam je doša tek negdi ‘74. Smještaj je bia drugačiji. Znači nije bilo apartmana, bile su sobe.. Bilo je isto hotela, je li... ali su bili uglavnom zapadni turisti, najviše iz Njemačke... Konkretno se sjećam, u Mimicama su bili uglavnom Nijemci, neki Šveđani, prid kraj ljeta bi došli Talijani, ali najviše Nijemci koji bi ovdje bili jako dugo, neki su ostajali i po misec dana... i onda bi oni bili u tim sobama, ali pošto nije bilo toliko puno restorana kao sad, onda su im ljudi kuhali... Tako da su oni imali puni pansion.” (S_1; 4-5)

„Nekad nije bilo ovako jake apartmanizacije, znaš... U zapadnim zemljama, recimo, ima više hotela nego apartmana, a kod nas je obrnuto. Ja san ti u Mimicama unazad samo zadnjih dvadeset... dvadeset i tri godine... ali rekli su mi da su prije turisti jeli s njima skoro svaki obrok... družili su se s tim turistima, sprijateljili, oni su postali stari gosti, je li... Ispeć’ ribu svojim gostima je bilo tada normalno! Tako da neke generacije koje su malo starije od mene još sjećaju toga kako su tim gostima kuhali, radili doručak i sve, ali jako su dobro živili...” (S_3; 6-7)

„A moja ti, turizmom su se osamdesetih bavili samo oni koji su imali kuće, doli, doli prvi red do mora. Tada nije postojala ni hotel Pleter, nije bilo Kontre, ništa to nije bilo. Bilo je par vezova za brodove i to je to. Nije bilo gužve na Jutome, sad ne moš’ stavit šugoman od pustih turista (smijeh)... To su ti bili penzioneri, dobrostojeći, razumiš, koji su mogli platit’...” (S_5; 8-9)

Prema mišljenju sugovornika, turisti u Mimicama su nekad bili “dobrostojeći”, te se od turizma “dobro živjelo”. U počecima turizma u Mimicama, iznajmljivači su sa svojim gostima imali prijateljski odnos, te sugovornici to ističu kao nešto pozitivno:

„Ajme kako je bilo lipo... Bile su te fešte, znaš, dobra muzika, vino, ovo ono, baš mi je mater pričala... Njeni turisti bi svako lito dolazili i zajedno bi doručkovali i večerali... Kad bi bila ribarska noć zajedno bi pili vino na balkonu i tako... A danas turista niti ne vidiš, znaš kako se zove samo zato šta si ga prijavia u eVisitor. Nema te neke bliskosti...” (S_3; 8-9)

„Iman jednu familiju, dolaze mi svako lito već dvadeset godina... Mislim da je to rijetkost. Nema toga više! Danas dođu k'o furije, naprave nered, galame, odu... Mislim da rade više štete nego koristi.” (S_5; 10-11)

Nakon što se sugovornike upitalo o promjenama koje je donio turizam, oni su se najviše osvrnuli na financijsku dobit. Sugovornici i sugovornice smatraju da je turizam donio pozitivne promjene u financijskom smislu. Tvrde da su mještani u tome vidjeli dobit i s vremenom su se okrenuli toj ekonomskoj grani.

„Mimičani se jako oslanjaju na turizam i iznajmljivanje. Većina nas ima apartmane ili drugu vrstu sezonskih primanja. Navikli smo se tako živjeti.” (S_1; 5-6)

„Nekad i sad? Pa prije su ljudi radili u vinogradima, u polju, ili su imali stoku. Turizam je u Mimicama sve prominia i stanovništvo je ostalo tu, imamo obitelji s dicom, nismo svi u penziji (smijeh)...” (S_5; 11)

O tome kako su mještani Mimica živjeli nekadamože potvrditi monografija Mimica (Mimica V. i Mimica M., 1972: 370) „Iza jamatve također krči se zemlja za saditi lozu. Ovce i koze držali su Mimičani, kao i ostali narod u okolici. Obzirom na korisnost od toga nazivali su ih *blago*. Kako je polje bilo sve pod lozom i vrtli, to se blago držalo van polja i paslo po brdu.”

6.2. Utjecaj razvoja turizma na kvalitetu života u Mimicama

Sugovornici i sugovornice, bez obzira na dob, smatraju da je razvoj turizma pozitivno utjecao na mještane Mimica. Jedna sugovornica naglašava kako joj prihvodi od turizma pomažu u svakodnevnom životu:

„Pa prvo moja familija, oni imaju štand i apartmane... Mislim da 90% ljudi u Mimicama imaju apartmane (smijeh)... Radimo tri miseca, radimo puno, ali zaradimo, živimo od toga cilu godinu... Moja sestra ne radi, ima malu bebu.. Moš' mislit' šta bismo priživili od ćacine penzije (smijeh)...” (S_2; 10-11)

Ovaj sugovornik smatra da je turizam uvelike olakšao život u Mimicama u financijskom smislu:

„I ljudi su prije turizma tako živili, imali su koze i radili su vino, je li... Težak je to bia život. Škrta je ovdje zemlja, nikad nismo mogli imati plodna polja, ovdje jednostavno nije takvo podneblje niti položaj. Imali su šta su imali, a nisu imali puno. E onda, kad je doša turizam, ljudi su prvo izdavali sobe, kad su vidili da im dobro ide, radili su apartmane. Turizam je dosta pomoga da ljudi dobro zarade.“ (S_5; 12-13)

Sugovornici i sugovornice, osim pozitivnih strana razvoja turizma u Mimicama, naglašavaju i negativne strane ljetne turističke sezone. Osim financijskog aspekta na život, sugovornici spominju i ostale aspekte turizma, one negativne, kao što su velike gužve na cestama, u trgovinama ili kafićima, što ih sprječava u normalnom funkcioniranju svakodnevnice:

„Meni je više ža' radnica u Studenca nego mene šta moran čekat na kasi. Rade samo dvi kase, nema mista za više, ima dovoljno radnika, ali nemoš sve stić' koliko ih je! Pa se guraju, pa se deru, ne izvažu voće pa se zaustavlja red, a ja trčin kupit, ne znan, prašak za robu i tablete za sude da mogu počet čistit apartmane... Ne znan dokad ćemo ovako...“ (S_3; 13-14)

„Ovi turisti ne da ne znaju vozit, nego ili divljaju ili su spori ko blato jer dođu sa svojim novim Audijem, Mercedesom, BMW-om, nastavi niz... Nać' parking ispred Studenca ili otić' na plažu je nemoguća misija! E a znaš kad se smire? Kad je najveći zvizdan. Ja to ne mogu razumit'. Po najvećen zvizdanu, između, šta ja znan, podne i četiri, oni se bućkaju, prže, bacaju...“ (S_6; 15-16)

Ova sugovornica navodi kako je masovni turizam veliki problem lokalnog stanovništva te smatra da bi duža sezona riješila taj problem:

„Veliki problem današnjeg turizma je to, ne znam kako bi nazvala, ludilo koje vlada svake godine. Pa to je masu auta, pa to je čekanje u redu na kasi, uvijek je svugdi gužva. Kad bi barem se to riješilo u budućnosti na način da, na primjer, produžimo sezonu, da ima turista i u peti i u deseti misec a ne samo u sedmi i osmi. Mislim da bi se tako gužve smanjile. (S_4; 14-15)

Može se zaključiti kako sugovornici gledaju na današnji turizam u Mimicama kroz prizmu zarade. Sugovornici koji pripadaju dobnjoj skupini od 65 godina najviše smatraju kako je lakše baviti se turističkom djelatnošću. Nekada stanovnici Mimica "nisu imali puno". Međutim,

turizam je sa sobom donio smetnje mirnoj svakodnevnicu lokalnog stanovništva najviše zbog gužve koja se stvara svake sezone.

6.3. Utjecaj turizma na okoliš

„Nažalost, turizam osim pozitivnih efekata ima i one negativne. Osnovni mu je negativni efekt onaj na izvorni okoliš.” (Vidučić, 2007; 43) Kao što Vidučić nalaže, razvoj turizma ima devastirajuće posljedice na okoliš. Nakon što su sugovornici odgovorili na pitanja koja se odnose na utjecaj turizma na okoliš, može se primijetiti da sugovornici najviše ističu odvoz smeća kao problem. Komunalno poduzeće koje se zaduženo za odvoz smeća u Mimicama je Peovica d.o.o., sa sjedištem u Omišu. Na svojoj internetskoj stranici (<https://peovica.hr/>) Peovica ističe: „Naša misija je osigurati najkvalitetniju moguću uslugu u segmentu prikupljanja komunalnog otpada uz optimalnu cijenu, te zadovoljiti potrebe svih naših korisnika u svim segmentima poslovanja.” Sugovornici ističu nezadovoljstvo uslugom koju pruža Peovica, a najviše ih smeta što, prema njihovom mišljenju, odvoz smeća nije efikasan:

„Prije par godina su makli sve kontejnere u Mimicama, natirali nas da plaćamo komunalnu naknadu i da, kao, svako ima ispred svoje kuće kantu za smeće. Naravno, i da se mora razvrstavat otpad. Smeće se navodno kupi utorkom i četvrtkom, ali ja ne znam ko se drži tog rasporeda. U Omišu su to dobro napravili, stavili su one kartice i velike, one podzemne kontejnere i to funkcionira. Pisali smo dopise Peovici, ali ništa...” (S_1; 20-21)

„Mene je sramota, kad me turisti pitaju di ima kanta za smeće reć' da je nema. A često, baš često me to pitaju. I ne mogu im objasniti da Peovica ne radi svoj posao. Isto tako je presramotno vidit' za naše mjesto smeće oko Studenca i na plaži. Ima par ljudi dobre volje koji se skupe i pokupe to, ali to nije njihov posao...” (S_4; 17)

Nakon što se od sugovornika tražilo mišljenje o tome koga smatraju krivcem za problem sa smećem, naveli su i turiste i mještane kao krivce:

„U onoj Facebook grupi “Grad Omiš-to smo mi” ima ljudi koji slikaju smeće po putu i žele istjerat' pravdu i mislim da je to bilo korisno u početku, ali sad... Ne znam. Tu i tamo se skupi neka ekipa i napravi akciju čišćenja, i to je lipo i fala im, ali treba riješiti korijen problema. Vidi se da naši ljudi to bacaju, koji bi turist bacio stari namještaj, ili šta ja znan, televiziju... Naši ljudi nemaju svijest o tome kao stranci, ne znam...” (S_4; 18)

„Na Jutome (plaža u Mimicama) tamo kraj Ante (pseudonim) ima ona kao kanta za smeće je li... Jedina u selu. I stalno je puna i stalno smrdi i stalno turisti ili tko već, naši, bacaju komunalni otpad tu...” (S_6: 19)

S druge strane, sugovornici navode pozitivne strane razvoja turizma na okoliš, naglašavajući sadržaj i turističku ponudu koja postoji u Mimicama, te smatraju da je izvorni prostorni plan dosta sačuvan te da Mimice nije uništila pretjerana gradnja:

„Pa ima kuća, apartmana i to, ali sve se nekako uklapa... Mislin da je to zato šta svako gradi svoju kuću, razumiš, nismo mi kao Makarska, nemamo investitore... Iznajmljuješ ono šta imaš, pa malo-pomalo nadogradiš...” (S_5: 23)

„Kod nas, fala Bogu, nije došla pretjerana betonizacija kao u nekim drugim mistima. Ljudi grade, to je, ali i iskoriste ono šta imaju... Nama pomaže šta imamo Zadrugu Mimice... U zgradi Zadruga je i turist biro i Studenac i štand s voćem... Nemamo koncesionare i to, ali opet imamo turističku ponudu puno bolju u odnosu na prije 30 godina... Turistima ne moš' više prodat' samo sunce i more...” (S_3: 20)

Sugovornici smatraju kako je nebriga za odlaganjem otpada krivica ne samo mještana, već i turista. Kako bi se riješio taj problem, pokušali su se obratiti komunalnom poduzeću u Omišu, Peovica d.o.o. Može se zaključiti kako u mjestu Mimice postoji svijest o negativnim posljedicama razvoja turizma na okoliš te da lokalno komunalno poduzeće ne radi mnogo kako bi pomoglo mještanima riješiti ovaj problem.

6.4. Budućnost turizma u Mimicama

Što se tiče viđenja budućnosti u Mimicama, mišljenja među sugovornicima su podijeljena. Jedan dio sugovornika izražava pozitivan stav, međutim, ima i onih koji izražavaju negativan stav. Bitno je primijetiti da, kada su govorili o budućnosti turizma u Mimicama, bez obzira na njihov stav, osvrtni su se na situacije u svijetu, spominjući pandemiju koronavirusa te napade na Ukrajinu. Oni sugovornici pozitivnog mišljenja smatraju da će buduće turističke sezone biti puno bolje od prethodne dvije i očekuju financijski dobitak:

„Ako Bog da i srića junačka, bit će sezone! Bit će turista...” (S_6: 29)

„A sad, ja volim misliti pozitivno, koronu smo prigrmili, nadan se da nas neće Putin... Ma bit će sve super i imat ćemo turista ko 2019. Samo treba misliti pozitivno!” (S_4: 24)

„Imali smo dobrih sezona, ali ni 2020., a ni 2021. Nisu bile toliko loše koliko su nas strašili da će biti. Vidim svijetlu budućnost, mislim da idemo prema naprijed. Imali smo pandemiju, sad nas straše sa Putinom i Ukrajinom... (S_3; 25)

Negativne stavove imali su uglavnom sugovornici u dobnoj skupini do 30 godina. Bitno je napomenuti kako su uglavnom mišljenja da im Mimice ne mogu pružiti „ništa osim sezone”, te ne vide svoju daleku budućnost u Mimicama, smatraju da posla nema u Mimicama te bi morali tražiti posao negdje drugdje:

„Ok, liti je super, ima turista, ima se šta raditi... Ali zimi je prazno. Radi samo Studenac. Nema nikoga. A moraš negdje raditi. A di god da radiš, triba ti auto, moraš putovati na posao, a to bi bio uglavnom Split, možda Omiš ili Makarska. U tome je veliki problem. Mislim da zato nema baš mladih u Mimicama. ” (S_2; 26)

„To je problem kod Mimica, što su, ja to kažem, oaza ali za penzionere. Nema ovdje budućnosti. Sezona je top! Lipo je ovdje biti priko lita, ali šta dalje? Ne može se cilu godinu živit' od 3 miseca iznajmljivanja, to su naši roditelji mogli, ali mi to ne možemo. Evo vidili smo šta se desilo u koroni. Plan mi je uskoro otić' u Njemačku. Kad točno, ne znam... ” (S_4; 25)

„Što Mimice nude mladima? Po mojem mišljenju, posao priko sezone i to je to. Ja sam sad na faksu, radim liti, to mi je super. Ali ne vidim se nakon faksa da živin' tu, a kamoli da radin. Mimice su idealno mjesto kada si u penziji, ali nije za mlade ljude.“ (S_6; 30)

Kod mladih možemo zaključiti kako su zabrinuti za svoju budućnost te ne smatraju da je bavljenje turizmom sigurno, dugoročno rješenje. Smatraju da im Mimice ne mogu pružiti stabilnu budućnost zbog činjenice da sezona traje samo nekoliko mjeseci te zbog svojeg samog položaja. Kako nalaže sugovornica S_2, Mimice su udaljene od urbanih središta poput Omiša, Splita ili Makarske i smatra da je u tim urbanim središtima veća vjerojatnost za naći posao. Nadalje, sugovornica S_4 čak planira otići u inozemstvo, što je zadnjih godina trend među mladim ljudima u Hrvatskoj.

Osim generalnog osvrtnja na situaciju u svijetu, mještani Mimica smatraju da oni sami kao mještani, udruga malih iznajmljivača „Naše vale” te kao dio općine Omiš sudjeluju u kreiranju daljnjeg razvijanja turističke djelatnosti. :

„Tu je odgovorna općina Omiš... Ajde, oni su sad stvarno krenili u gradnju ove luke, već duže vrime grade onaj most, kako se zove, Komorjak. Mislim da će zaobilaznica Omiša

pridonijeti napretku turizma ne samo nama, nego svima! Godinama smo mi, građani, apelirali na tu zaobilaznicu i mislim da se trud isplatio.” (S_1; 30)

„Smatram da se turizam iz godine u godinu mijenja, i to na bolje. Što se tiče Mimičana, mi smo u sklopu udruge Naše vale ostvarili puno toga. Potakli smo obilježavanje plaža za pse. Bezbroj dopisa i protesta uputili smo Hrvatskom telekomu radi sporoga interneta. Organizirali smo i nedavnu predivnu proslavu godišnjice izdavanja Knjige općene. Trenutno radimo na izradi info karte Mimica i Medića. Organizirali smo ukupno 6 ribarskih večeri prvi put nakon 2019.godine, što nas jako veseli. Svaki put je bilo više i više ljudi, ne samo i domaćih nego i turista. Uživaju u jelu, piću i tradicionalnim klapama. Sve to pridonosi boljoj turističkoj ponudi.” (S_3; 30-31)

„Kao (sugovornik navodi funkciju koju obnaša u mjesnom odboru) smatram da je najviše udruga Naše vale pridonila turističkoj djelatnosti, više od mene ili samog mjesnog odbora Mimice. Iako grad Omiš pomaže, da se oni nisu pokrenuli, ne bi ničega bilo. Od ribarskih večeri, akcija sakupljanja smeća, pustih dopisa, svašta oni rade... Svaka im čast, to je stvarno trebalo našem mistu. Ja virujem da će oni nastaviti tako, vidi se po onome šta su do sada napravili. Siguran sam da će se danas-sutra još članova, malo mladih, pridružiti i nastaviti rad udruge.” (S_5; 25-26)

Sugovornici S_3 i S_5 velike zasluge za dosadašnji rad za dobrobit mjesta te poboljšanje turističke djelatnosti pripisuju udruzi koja se zove „Naše vale”. Ciljevi ove udruge su, kako ističu na svojoj internetskoj stranici (<https://udruga-nasevale.hr/>) „Ujediniti, unaprijediti, potaknuti, povezati sve resurse koje imamo kako bi stvorili bolje poslovne rezultate i uvjete življenja u našim mjestima i postali jedna od najpoželjnijih destinacija Rivijere.” Također, navode kako im je bitno zajedničko djelovanje kako bi postigli bolju turističku ponudu, bolje uvjete rada i održivost same turističke djelatnosti. Geiger-Zeman i Zeman (2010.) naveli su da održivost najviše ima smisla na razini lokalne zajednice. Ova udruga, koju su osnovali sami mještani, prikazuje primjer aktivnosti lokalne zajednice po pitanju održivog razvoja turističke djelatnosti.

7. Zaključak

Istraživanje na temu održivog turizma u mjestu Mimice u općini Omiš provedeno je ispitivanjem stavova mještana Mimica o prošlosti, razvoju te utjecaju turizma u Mimicama kako bi se utvrdilo postoji li svijest o održivom razvoju turizma u mjestu te mogućnosti njegove primjene. Sugovornici su utjecaj turizma na kvalitetu života mještana procijenili kao pozitivan,

ali ističu i njegove negativne strane, poput utjecaja na okoliš i nakupljanje smeća što narušava izgled mjesta. Ističu financijsku dobit kao pozitivnu stranu turizma, a gužve i masovni turizam kao negativnu posljedicu razvoja turizma. Stavovi sugovornika u vezi budućnosti su raznoliki. S jedne strane, neki sugovornici vide pozitivnu budućnost u kojoj mještani rade zajedno na boljitku mjesta, dok neki sugovornici, uglavnom mlađe dobi, smatraju da im turizam u Mimicama ne donosi financijsku stabilnost. Što se tiče mogućeg budućeg razvoja održivog turizma, većina sugovornika smatra da mještani već djeluju u tom smjeru. Svojim radom, osnivanjem udruge malih iznajmljivača i sl. pridonose budućem razvoju mjesta za koji možemo zaključiti da slijedi načela održivosti. Ovaj rad može u budućnosti koristiti kao podloga za longitudinalno istraživanje na istu temu, oslanjajući se na stavove sugovornika koji su u trenutku istraživanja pripadali mlađoj dobnoj skupini ili može biti podloga za proširivanje teme održivog razvoja ne samo na području Mimica, već i cijele općine Omiš. Dobiveni podaci bi pomogli u kreiranju održive turističke djelatnosti u Mimicama i poboljšanju turističke ponude u skladu s mogućnostima Mimica.

8. Literatura

Cifrić, Ivan (2012). *Leksikon socijalne ekologije*. Zagreb: Školska knjiga, d.d.

Čaldarović, Ognjen (1993). „Sociologija i održivi razvoj”, *Socijalna ekologija*, 2 (3): 419-426.

Čerović, Slobodan (2009). *Strategijski menadžment u turizmu*. Beograd: ČUGURA print.

Geiger Zeman, Marija i Zeman, Zdenko (2010). *Uvod u sociologiju (održivih) zajednica*. Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar.

Gržinić, Jasmina (2019). *Uvod u turizam- povijest, razvoj, perspektive*. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Haralambos, Michael, Holborn, Martin (2002). *Sociologija*. Zagreb: Golden Marketing.

Korff, Ruediger (2003). Local Enclosures of Globalization. The Power of Locality. *Dialectical Anthropology*, 27, str. 1-18

Milas, Goran (2005), *Istraživačke metode u psihologiji i drugim znanostima*, Zagreb: Slap

Mimica, Miro, Mimica, Vid (1972). *Knjiga općena- monografija Mimica*. Zagreb: Tisak Vjesnik.

Richards, Lyn, Morse, Janice M. (2013). *Readme First for a User's Guide to Qualitative Methods* 3rd ed. London: Sage Publications.

Russell, Bernard H. (2006). *Research Methods in Anthropology- Qualitative and Quantitative Approaches* 4th ed. Oxford: Altamira Press.

Segarić, Nensi. "Baština kao temelj razvoja održivog turizma: iskustvo turističkih djelatnika u Starigradu-Paklenici." *Godišnjak Titius*, vol. 6-7, br. 6-7, 2014, str. 119-134. <https://hrcak.srce.hr/149673>. Citirano 14.09.2022.

Šimleša, Dražen. "Podržava li biznis održivi razvoj?." *Društvena istraživanja*, vol. 12, br. 3-4 (65-66), 2003, str. 403-426. <https://hrcak.srce.hr/19493>. Citirano 14.09.2022.

Vidučić, Vinko (2007). „Održivi razvoj otočnog turizma Republike Hrvatske”, *Naše more*, 54 (1-2): 42-48

Vukonić, Boris, Čavlek, Nevenka (ur.) (2001). *Rječnik turizma*. Zagreb: Masmedia

<http://www.omis.hr/2016pdf/StratPlanTZG.pdf>

<https://web.dzs.hr/>

<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=62763>

<https://peovica.hr/>

<https://udruga-nasevale.hr/>

<https://sustainabledevelopment.un.org/resources/documents>

9. Prilozi

9.1. Protokol

Specifični dio (sugovornici dobne skupine od 65 godina naviše)

1. Kako se živjelo u Mimicama prije razvoja turizma?
2. Kada su počeli dolaziti turisti u Mimice? Kako je to izgledalo?
3. Kako je početak razvoja turizma utjecao na kvalitetu života?

Specifični dio (sugovornici dobre skupine do 30 godina)

1. Vidite li još nešto čime bi se mogli baviti osim turizmom?

2. Što Mimice nude mladima?

3. Planirate li u budućnosti ostati u Mimicama?

Zajednički dio

1. Što je donio turizam u Mimicama? Opišite.
2. Što mislite, kako je turizam utjecao na svakodnevni život stanovnika mjesta Mimice?
3. Kakve smetnje svakodnevnom životu postoje tijekom turističke sezone?
4. Kako vi, kao stanovnik/ca Mimica gledate na današnji turizam?
5. Mislite li da je turizam nekako olakšao život u Mimicama? Zašto?
6. Po vašem mišljenju, kakve su posljedice razvoja turizma na Mimice?
7. Kako vidite daljnje razvijanje turističke djelatnosti u Mimicama?
8. Po Vašem mišljenju, što bi bilo najvažnije kod daljnjeg razvijanja turističke djelatnosti? Zašto?
9. Vidite li promjene u okolišu nekad i sad?
10. Kako se promijenio okoliš?
11. Kakve promjene bi se trebale dogoditi da bi se očuvao okoliš? Što mislite, tko je odgovoran za to?
12. Kako vidite budućnost u Mimicama?